
Prosjektrapport for utredning vedrørende

Etablering av felles kremasjonsløsning for kommunene i Østre Agder

Styret for Østre Agder har med grunnlag i vedtak i kommunestyre og bystyre i de deltakende kommuner etablert en prosjektgruppe for å utrede en felles kremasjonsløsning: dette har sin bakgrunn i at kremasjonsanlegget på Høgedal har nådd konsesjonsgrensen på 200, og at denne ikke kan økes uten innstallering av renseanlegg.

Grensen blir nå årlig overskredet med hjemmel i en midlertidig tillatelse fra Fylkesmannen i Aust-Agder. Arendal kommune har derfor et pålegg fra fylkesmannen om å legge fram planer for oppgradering av anlegget på Høgedal med renseanlegg slik at konsesjonsgrensen permanent kan økes.

1. Organisering av arbeidet

Til å forestå utredningen ble det etablert en arbeidsgruppe med to representanter fra kirkevergen som driver eksisterende anlegg – kirkeverge Arnold Lundvall, teknisk medarbeider hos kirkevergen Petter Norberg, en fra Arendal Eiendom prosjektleder Jarl Bollmann Pedersen, driftsleder ved Arendal krematorium Sigmund Ranizewski og Ole Jørgen Etholm fra sekretariatet til Østre Agder. De tillitsvalgte har vært invitert til å delta i utredningsarbeidet, og derfra deltok Atle Brekke.

Østre Agder skal være sekretariat for utredningen og forestå kostnader knyttet til utredningsarbeidet.

2. Målsetting

Kommunene i Østre Agder legger til grunn at kremasjon skal være et likeverdig alternativ til bruk av kistegrav. Dette innebærer at forslaget til løsning legger til grunn at kremasjon skal være gratis for alle innbyggere i Østre Agder, slik det i dag er for innbyggere i Arendal. Tiltaket skal begrense behovet for nye areal til kirkegårder med løpende vedlikeholdsbehov og å begrense investeringskostnadene knyttet til opparbeiding av nye kirkegårdsareal.

Gjennom å etablere et framtidsrettet og kvalitativt høyverdig tilbud om kremasjon i Østre Agder skal innbyggerne oppleve kremasjon som et godt alternativ ved eget valg av denne gravferdsløsning eller når pårørende gjør et valg av hvilken løsning som skal velges.

Utredningen legger stor vekt på at arbeidsforholdene for medarbeidere ved kremasjonsanlegget skal gjøres så gode som mulig.

Utredningen skal kunne gi beslutningsgrunnlag for kommunenes vurdering av om de skal delta i etableringen av et felles kremasjonsanlegg for regionen.

3. Mandat for utredningen

I arbeidsgruppens mandat inngikk å vurdere:

- kremasjonsovn med størrelse som også ivaretar store kister
- vurdere alternativ for oljebasert brenning som gass eller andre mer miljøvennlige løsninger.
- rom med kjøleanlegg for oppbevaring av kister, og med tilstrekkelig kapasitet til også å dekke behovet når dette er størst.
- Interne transportløsninger knyttet til kremasjonsprosessen
- utstyr for å håndtere rester fra brenning
- renseanlegg
- mulighet for tilrettelagte lokaler for pårørende som ønsker å være tilstede under kremasjonen, eventuelt visningsrom.
- sikre garderobeanlegg for begge kjønn i tilknytning til utvidet bygg

Under utredningsarbeidet har en og arbeidsgruppen kommet til at det i tillegg til kjølekapasitet må etableres en begrenset frysekapasitet for å håndtere et slikt særlig behov når det oppstår. Dette er særlig knyttet til overføringer av kister fra rettsmedisinske institusjoner.

Utredningsgruppen fikk innenfor rammen av kr.100.000 anledning til å engasjere teknisk spesialkompetanse på kremasjonsanlegg for vurderingen av tekniske løsninger.

Utredningen skal legge til grunn at det tilbud som etableres skal kunne dekke behovet ved vesentlig økt bruk av kremasjon i regionen.

4. Studiebesøk

Arbeidsgruppen valgte å starte sitt arbeid med et studiebesøk til det nye krematoriet ved Nordre gravlund i Skien. Driftslederen fra kirkevergen i Skien ga prosjektgruppen en innføring i dette moderne anlegget. Med grunnlag i besøket ble det utarbeidet en befarringsrapport som følger utredningen som vedlegg. Dette med bakgrunn i at befaringen ga klare føringer for et hensiktsmessig romprogram for et framtidig nytt kremasjonstilbud i Høgedal.

5. Faglig bistand

Arbeidsgruppen valgte etter råd fra fagmiljøet ved kirkevergens kontor å kontakte Arkitektene as ved arkitekt Espen Eskeland.

Bakgrunnen for dette valg av teknisk bistand er at det i Norge er et meget begrenset fagmiljø med erfaring fra planlegging av krematorium. Det ble inngått en skriftlig kontrakt med selskapet om å yte faglig bistand gjennom 80 timeverk. Denne ble underskrevet 23.mai.

Dessverre viste det seg at tegningsmaterialet som kirkevergen hadde til disposisjon i ikke var i samsvar med anleggets utforming etter brannen på nittitallet. Noe ekstra tid gikk med før korrekte tegninger kunne framskaffes fra kommunens fjernarkiv og da viste det seg at en sentral tegning manglet. Dette har vært en ulempe under konsulentens arbeid.

6. Forslag til løsning

Som vedlegg 2 til rapporten følger skisseprosjekt utarbeidet av arkitekt Espen Eskeland. Forslaget bygger på at framtidig krematorium skal være lokalisert der det ligger i dag, men den del av bygningen som ivaretar krematorium funksjonen utvides i retning mot parkeringsplassen og noe i retning av adkomsten til krematoriet. Forslaget bygger på forlenging av dagens takkonstruksjon. Arbeidsgruppen har drøftet om dette kunne vært erstattet av en flat tak løsning, men endelig valg av takløsning bør utstå til detaljplanlegging av prosjektet.

Det etableres et nytt mottaksrom/visningsrom for kister som gis et høytidelig preg. Fra dette rom vil pårørende som ønsker det kunne overvære innføring av kisten i krematorieovnen.

Arbeidsgruppen har etter råd fra Skien vurdert om det er mulig å gjøre visningsrommet så stort at en her og kan gjennomføre bisettelser med lavt deltakertall. Arkitekten har ikke funnet at tilgjengelige arealer er store nok til å gjøre dette. Arbeidsgruppen har tatt dette til etterretning, men anbefaler at en nå en går videre i detaljplanleggingen ser om det kan komme opp forslag som kan bidra til å øke arealet i visningsrommet noe.

I planlagt tilbygg er det lagt til rette for kremasjonsovnen med nødvendig rom for teknisk drift av anlegget. På dette plan ligger og plass for urnelager. Under dette tilbygget etableres renseanlegg og andre tekniske funksjoner. Deler av arealene i underetasjen vil kunne benyttes til teknisk driftsutstyr for kirkegården. Til underetasjen skal det være direkte adkomst for lastebil.

I eksisterende bygningsmasse bygges rommet som i dag brukes til kremasjonsovnen og kjølelager om til et rent kjølelager med en mindre fryseenhet. I dette arealet settes det og av plass til elektrisk truck med ladefasiliteter. I dette arealet settes det og av plass for begravellesbyråene slik at de elektronisk skal kunne registrere avlevering og henting av kister.

I planen inngår garderobefasiliteter for medarbeiderne ved krematoriet samt personalrom.

I dag mangler Høgedal toalett tilrettelagt for rullestolbrukere. Dette er innarbeidet i forslaget, men herre og dametoalettet ligger det ikke inne noen planer om å gjøre noe med og disse er lange tynne innretninger med liten funksjonalitet.

Det etableres en baldakinløsning over inngangen der kister føres ut og inn i krematoriet. Av hensyn til tilgjengeligheten for bårebil ved denne inngangen må en foreta en detaljplanlegging av adkomsten. Erfaringen fra Skien tilsier at dette er et sårbart punkt i anleggets funksjonalitet.

Arbeidsgruppen anbefaler valg av gass som oppvarmingskilde for anlegget. Denne løsningen forutsetter plassering av en tank for gass på utsiden av bygningsmassen.

7. Kostnadsoverslag for utbygging

Viser til overslag fra konsulenten med merknader fra sekretariatet.

8. Forslag til organisering av tilbudet

Arbeidsgruppen anbefaler at kirkevergen i Arendal fortsatt skal ha driftsansvaret for et felles framtidig kremasjonsanlegg. Det ligger store driftsgevinster i å drive dette sammen med kirkegården. For å sikre at utgiftsfordelingen mellom timer bruk på kirkegården og på krematoriet fordeles rettferdig må en for framtidene registrere tidsbruk fordelt på disse to formålene. Arbeidsgruppen legger til grunn at det skal være en driftsleder for krematoriet. Vedkommende skal kunne møte rådmannsgruppe/styret for Østre Agder ved behov. Som for andre interkommunale tjenester organisert etter vertskommunemodellen så gis de andre eierkommunene anledning til å komme med synpunkt på driften og påvirkning på framtidig budsjett gjennom det årlige budsjettseminaret i Østre Agder.

9. Tidsramme for gjennomføring

Prosjektrapporten skulle foreslå en framdriftsplan for realisering av nytt anlegg. Dette for å kunne ivareta kravene fra Fylkesmannen i Aust-Agder og for midlertidig å kunne få anledning til å overskride tillatt antall brenninger i fasen fram til nytt anlegg er bygget.

Arbeidsgruppen anbefaler at de anslåtte investeringskostnadene for nytt anlegg innarbeides i investeringsprogrammet i Arendal kommunes handlingsprogram. Når det er avklart at prosjektet er plassert innenfor de investeringsrammer Arendal kommune vil arbeide utfra i kommende år, så må det avklares om og på hvilken måte nytt og felles kremasjonsanlegg skal drives, gjennom forpliktende vedtak i de kommuner som inngår i samarbeidet.

Styret i Østre Agder må når det foreligger en bekreftelse fra Arendal kommune om at en ønsker iverksatt utbygging av nytt krematorium, ta stilling til hvordan detaljplanlegging av anlegget skal gjøres. Arbeidsgruppa vil anbefale at et slikt oppdrag utføres av ekstern konsulent og legger til grunn at utbygging skal skje som en totalentreprise. Videre vil arbeidsgruppa understreke at en når en skal lyse ut anbudet på konsulentoppdraget legger vekt på både pris og på dokumentert kompetanse på denne type spesialanlegg.

Arbeidsgruppen anbefaler at Arendal kommune KF får ansvar å lyse ut detaljplanleggingen av utbyggingen og i neste fase totalentreprisen for anlegget.

10. Forslag til ulike finansieringsmodeller for drift av felles kremasjonsanlegg for kommunene i Østre Agder

Utredningen skal inneholde et samlet kostnadsoverslag for utbyggingen.

Utredningen henviser til anbefalingen fra rådmannsgruppen for hvordan investeringen og drift bør finansieres. Prosjektgruppen legger til grunn at driften ivaretas av kirkevergen på oppdrag av Arendal kommune som vertskommune for krematoriet.